

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 1

Februar 1951

49. årgang

Redigert av Aasulv Løddesøl.

JORDVERNKONFERANSEN I AMSTERDAM

19.—21. JULI 1950.

Av direktør Aasulv Løddesøl.

I. Litt historikk.

Den første jordvernkonferanse i Europa under FAO's ledelse ble holdt i Firenze i Italia høsten 1948. Forfatteren av denne artikkelen, som var Norges representant ved konferansen, har tidligere i et par artikler redegjort for de viktigste resultater av konferansen og de ekskursjoner som ble foretatt i forbindelse med denne.*)

På et av de siste møter i Firenze ble det dannet en «kontaktgruppe» av representanter for de nasjoner som var representert ved konferansen. Formålet med dette var å holde deltakerne à jour med utviklingen på jordvernområdet og tilgrensende områder i de europeiske land og Middelhavslandene. Det ble videre besluttet å foreslå for FAO og de nasjonale FAO-komiteer at det burde etableres en permanent internasjonal komite av spesialister som kunne ta seg av de spørsmål som måtte melde seg når det gjelder jordens bruk, bevaring («konservering») og forbedring m. v. Arbeidet skulle m. a. o. ta sikte på å sikre det størst mulige utbytte av den jord som allerede er i bruk, og vern om og rasjonell bruk av våre naturlige ressurser for øvrig.

Forslaget om å oppnevne en såkalt «ekspertkomite» ble senere akseptert av FAO og en rekke europeiske land har sluttet seg til tanken, blant andre også Norge. Som norsk medlem av komiteen har Landbruksdepartementet oppnevnt forfatteren.

Komiteen holdt sin første konferanse i Holland i tiden 19.—21. juli i år. (The Meeting of European Experts in Land and Water Utilization and Conservation). Det møtte her i alt 21 delegerte fra 11 eu-

*) Aasulv Løddesøl: Jordvernkonferansen i Firenze september—oktober 1948. Tidsskrift for Det norske landbruk. Nr. 5—6, 1949.

Aasulv Løddesøl: På Jordvernekursjoner i Italia. Medd. fra Det norske myrselskap. Nr. 4, 1949.

ropeiske land, nemlig: Belgia, Danmark, England, Finland, Frankrike, Irland, Italia, Holland, Norge, Sverige og Østerrike. Dessuten var Spania, Vest-Tyskland og U.S.A., og videre en rekke internasjonale landbruksorganisasjoner (CEA, CIGR, ECA og OEEC) representert med tilsammen 9 observatører. Fra FAO møtte i alt 5 representanter med sjefen for The European Regional Office of FAO i Roma, Mr. A. H. Boerma i spissen. Med tolk og sekretærer ble det en forsamling på mellom 40 og 50 personer ved møtene, som ble holdt i Det kongelige vitenskapsakademis lokaler («Koninklijke Academie van Wetenschappen»), Kloveniersburgwal 29, Amsterdam.

II. Konferansen i Amsterdam.

Ved åpningen holdt Mr. Boerma på vegne av FAO's generaldirektør en velkomsttale og redegjorde for hensikten med konferansen. Den var arrangert for å klarlegge den nåværende situasjon m. h. t. utnyttelsen og bevaringen av jord- og vannressursene i de europeiske land som står tilsluttet FAO. Videre ønsket man en meningsutveksling om hvilke tiltak som var nødvendige for å fremme en koordinering av eventuelle nasjonale programmer på området og om spørsmål som kunne lette det internasjonale samarbeid på dette spesielle felt.

Som arbeidskomite under konferansen ble valgt professor Edelman (Holland), Mr. Waterer (England), direktør Oudin (Frankrike), professor Passerini (Italia) og direktør Løddesøl (Norge). Som representanter for FAO tiltrådte Mr. Boerma komiteen med dr. Lewis og dr. Silow som sekretærer. Til møtets dirigent valgtes professor Edelman, som også hadde fungert som formann for den «kontaktgruppen» som ble dannet i Firenze.

Dirigenten, professor Edelman, ga først en kort oversikt over «kontaktgruppens» arbeid. Medlemmene hadde bl. a. holdt forbindelsen ved like gjennom korrespondanse og korte rapporter om utviklingen i sine respektive land. Mange av de heldige tiltak som var satt i gang siden møtet i Firenze, bl. a. opprettelsen av nasjonale jordkomiteer i Frankrike og Belgia, synes å ha vært et direkte resultat av nevnte møte. Her bør det også nevnes, selv om dette ikke ble spesielt fremhevet av dirigenten, at undervisning i jordvernsspørsmål er blitt innført bl. a. ved Landbrukshøgskolen i Wageningen, Holland, og at det i Italia er satt i gang kurser i jordvern ved Universitetenes landbruksfakulteter og ved landbruksskolene. Dette har direkte tilknytning til de retningslinjer for jordvernarbeidet som ble trukket opp i Firenze, nemlig at alle institusjoner som underviser i bruk av jord, bør ta jordvernsspørsmålet opp i undervisningen.

Konferansen gikk så over til nasjonale rapporter. De delegerte redegjorde for aktuelle jordvernproblemer m. v. og for de ad-

*Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen,
Kloveniersburgwal 29, Amsterdam, hvor konferansen ble holdt.*

ministrative organer i sine hjemland som arbeider med utnyttelse og bevaring av jord- og vannressurser. Det gikk fram av rapportene at forholdene varierte sterkt fra land til land. I enkelte land, f. eks. Sverige, Finland og Danmark, var eksempelvis ikke jorderosjonen noe stort problem vesentlig p. gr. a. gunstige klimatiske forhold. I andre land derimot forekom ikke bare jordødeleggelse p. gr. a. klima, topografi og andre såkalte naturlige årsaker, men også omfattendes skader på jordsmonnet som følge av økonomiske eller sosiale betingede årsaker. Flere av rapportene støttet seg til skriftlige redegjørelser, som senere er mangfoldiggjort og sendt rundt til de delegerte, bl. a. gjaldt dette de belgiske, engelske, finske, franske, italienske og norske innleggene. I forbindelse med rapporten fra Norge la jeg fram en engelsk oversettelse av «Lov av 18. mars 1949 om vern mot jordødelegging». Denne loven viser seg å vekke stor interesse da den på en hensynsfull måte søker å bringe orden i urasjonelle driftsformer når det gjelder torvdrift, lyngbrenning m. v. som skader

jordsmonnet og ødelegger mulighetene for senere landbruksmessig utnyttelse av jorda.

Når det gjelder administrasjonen av de forskjellige tiltak som tar sikte på en rasjonell utnyttelse av jord- og vannressursene og vern om disse naturherligheter, så gikk det fram av rapportene at det er landbruksdepartementene i de fleste land som har hovedansvaret for disse ting. I enkelte europeiske land er imidlertid arbeidet delt på en rekke departementer, og det ble fremholdt bl. a. fra Irland, Belgia og Holland at det arbeid som utføres i de forskjellige departementer var heller dårlig koordinert. I andre land derimot var nødvendigheten av å koordinere alle tiltak som berører jord- og vannkonservering m. v. fullt ut erkjent, og det var atskillige fremskritt å spore i de senere år på dette område. Dette var bl. a. tilfelle i Spania hvor arbeidet ved en forordning av 1949 var overtatt av et spesielt kontor underlagt landbruksdepartementet. I Italia og Frankrike er det gjort tiltak i samme retning, men koordineringen er der av så ny dato at den ikke er blitt effektiv enda. Også i Østerrike var situasjonen relativt bra, men bare i England og Skottland eksisterer det, ifølge rapportene derfra, i virkeligheten en helt effektiv koordinering av de arbeider som utføres av forskjellige institusjoner som har med utnyttelsen av jorda i almenhetens interesse å gjøre. Her er imidlertid det nevnte koordinasjonsorgan underlagt Departementet for land- og byplanlegging (The Ministry of Town and Country Planning), men landbruksdepartementet skal konsulteres angående alle spørsmål som angår overføring av jord som nyttes i landbruket til andre formål. I Skottland er alle spørsmål vedkommende land- og byplanlegging underlagt «Ministeren for Skottland». Vannressursene i de to land koordineres gjennom sentraliserte komiteer for Vassdragsvesenet.

Det kompliserte bilde som situasjonen på dette område i Europa viste, foranlediget U.S.A.'s observatør til å trekke en sammenlikning med forholdene i Amerika før 1933, dvs. før opprettelsen av den såkalte «Soil Conservation Service» i statene. Denne institusjon hadde gått meget lenger enn til bare å kontrollere jorderosjonen, som var dens opprinnelige oppdrag. Den arbeider nå med slike spørsmål som drenering, vatning, forurensning av elver, forbedring av jordens struktur osv. Tidligere hadde man også i Amerika neglisjert mange av disse viktige spørsmål.

Det ble meddelt under konferansen at FAO har under utarbeidelse et verdenskart over jorderosjonen, og de delegerte ble anmodet om å medvirke til utarbeidelse av et slikt kart vedkommende deres respektive land. Under diskusjonen om denne sak fremholdt forfatteren de store vanskeligheter som det ville være å utarbeide et noenlunde pålitelig erosjonskart for Norges vedkommende. Dette først og fremst fordi vi i Norge fremdeles savner et fullstendig jordbunnskart i stor målestokk over landet, og fordi vårt topografiske

kartverk er nokså ufullstendig. Dette vil selvsagt vanskeliggjøre utarbeidelsen av et noenlunde nøyaktig erosjonskart, så meget mer som vårt kjennskap til erosjonens virkelige omfang er meget mangelfull.

Den amerikanske observatør, dr. Roy D. Hockensmith, som er sjef for Soil Conservation Surveys Division ved U. S. Department of Agriculture, redegjorde i denne forbindelse for den metode som ble brukt ved fremstillingen av slike karter, og uttalte at en måtte kunne komme fram til et noenlunde tilfredsstillende resultat selv med et ufullstendig kartverk og ved hjelp av enkle undersøkelser.

III. Fremtidige tiltak som ble anbefalt satt i verk.

En av hensiktene med konferansen var — som nevnt foran — å klarlegge hvilke fremtidige tiltak som var nødvendige eller ønskelige å sette i verk for å oppnå et effektivt jordvern og en rasjonell utnyttelse av de enkelte lands jord- og vannressurser. Jeg skal i det følgende ta for meg de viktigste spørsmål som ble drøftet i denne forbindelse, og refererer de konklusjoner som ble tatt.

A. Opprettelse av nasjonale komiteer for jord- og vannspørsmål.

Av rapportene som ble presentert under kongressen gikk det tydelig fram at enkelte land var fullt oppmerksomme på de store jordskader som skyldtes erosjon, mens andre sider ved jordvernsaken var viet liten oppmerksomhet. Denne ulike forståelse enten av hele jordvernkomplekset eller enkelte sider av det, førte til meget forskjellig reaksjon hos de delegerte når det gjaldt et fremlagt forslag fra dr. Lewis (FAO) om nødvendigheten av å opprette såkalte nasjonale komiteer for jord og vannspørsmål (National land and water commissions).

De delegerte diskuterte meget inngående de muligheter som forelå for de europeiske regjeringer til å opprette slike nasjonale jord- og vannkommisjoner. Prinsipielt var man enig i at det kunne være av betydning å få slike organer hvor en på forhånd ikke hadde institusjoner som tok seg av disse sakene. Imidlertid hadde flere europeiske land allerede utbygget det nødvendige apparat som tok seg av slike spørsmål, og i andre land fant en det ikke praktisk på det nåværende tidspunkt å foreslå en helt ny institusjon for jord- og vannreguleringsspørsmål. En ble derfor enig om å foreslå at en burde nærme seg dette ønskeprogram mer skrittvis, f. eks. ved å holde nasjonale konferanser under beskyttelse av vedkommende lands regjeringer eller andre institusjoner i de land hvor apparatet var ufullstendig utbygget. Likeså ble betydningen av aktivt samarbeid mellom enkeltpersoner og ikke statslige institusjoner som arbeider med jordspørsmål, sterkt understreket.

B. *Nødvendige undersøkelser som grunnlag ved utarbeidelse av planer for utnyttelse av et lands jord- og vannressurser.*

Konferansen ønsket spesielt å henlede regjeringenes oppmerksomhet på at et vellykket program for bruken og bevaringen av et lands jord- og vannressurser for jordbruks- og skogbruks-, eventuelt andre formål, avhenger av tilstrekkelig kjennskap både til jordart og beliggenhet av disse naturherligheter. Derfor ble ønskeligheten av å foreta de nødvendige undersøkelser, slik som jordbunnskartlegging, inventering eller annen klassifisering av jord- og vannressurser sterkt fremhevet, vel å merke hvor slike undersøkelser ikke allerede var foretatt. I tilknytning til slike undersøkelser bør det også foretas økonomiske og næringspolitiske studier og utarbeides de nødvendige oversikter. I enkelte land kan dette medføre opprettelsen av nye og dertil egnede institusjoner.

Som et ledd i dette arbeid foreslo konferansen at de enkelte land studerer de undersøkelses- og klassifiseringsmetoder som brukes i andre land for en rasjonell utnyttelse av landenes jord- og vannressurser. Slike studier vil bl. a. bringe klarhet over at klassifiseringen og undersøkelsene kan utføres med forskjellige grader av nøyaktighet, og videre at enkelte land har utviklet hurtige og billige metoder for dette spesielle formål. En vil også bli klar over at det ikke alltid er nødvendig å foreta ensartede undersøkelser eller klassifikasjon for et helt land etter akkurat de samme retningslinjer. Ofte er det å anbefale at en konsentrerer seg om bestemte distrikter med mer spesielle problemer, eller om distrikter som det knytter seg offentlige eller særlige økonomiske interesser til.*)

I enkelte land står det ennå meget tilbake å gjøre når det gjelder jordkultur- og jordbunnsforskning. Kongressen ville spesielt henstille til slike land at disse spørsmål må bli viet den fornødne oppmerksomhet ved utarbeidelsen av forskningsprogrammer og fremtidsplaner.

C. *Sikringstiltak mot ødeleggelse eller forringelse av jordbruksområder.*

På møtet ble spørsmålet om å beskytte jordbruksarealer mot ødeleggelse eller forringelse p. gr. a. byutvidelser, industriutbygging m. v. inngående drøftet. Oppgaven må være å søke anlegg av denne art henlagt til områder som er mindre godt skikket for jordbruksformål. Enkelte delegerte kunne melde at det var gjort fremskritt når det gjaldt slike spørsmål i deres respektive hjemland, men i andre land var stillingen langt fra tilfredsstillende. I slike land synes en mer

*) Det er etter slike retningslinjer at Myrselskapets myrinventeringer, som ble påbegynt allerede i 1934, har vært drevet og fremdeles drives (jfr. Aasulv Løddesøl: «Det norske myrselskaps myrinventeringer», Medd. fra D. N. M., 1941).

effektiv lovgivning å være nødvendig for å beskytte jordbruksinteressene. Det ble uttalt at det på dette område ville være umaken verd å studere utviklingen i England—Skottland, Holland og Belgia, hvor man hadde viet disse spørsmål stor oppmerksomhet.

En ting som synes å hindre fremgangen når det gjelder disse ting, var manglende forståelse av den realøkonomiske verdi som dyrka jord har i forhold til annen bruk av jorda. En var enig om at på dette område ville internasjonale studier for å klarlegge spørsmålene være av stor betydning.

I enkelte land hadde man lover eller regler for rasjonell utnyttelse av torvmyrer, sand- og leirtak, steinbrudd o. l. som gir beskyttelse for jordbruksinteressene, mens andre land manglet tilstrekkelig administrativ myndighet på dette ømtålige felt. Konferansen anbefalte at slike land burde studere forholdene i Norge, England—Skottland, Holland og Belgia, hvor det finnes forbilder og holdepunkter ved utarbeidelsen av lovregler som måtte passe for situasjonen i vedkommende land. På dette felt burde de forskjellige land kunne yte hverandre gjensidig støtte.

D. *Kontroll med og utnyttelse av et lands vannressurser.*

Når det gjelder kontroll med og utnyttelse av såvel overflatevann som grunnvann, gikk det fram av rapportene at mange europeiske land har store vanskeligheter å kjempe med. Det viste seg bl. a. at jordbrukets organer i de fleste land har for lite å si når det gjelder løsningen av disse mangeartede problemer. Konferansen anbefalte at de land som ikke allerede har gjort det, setter i gang et systematisk studium av sine vannressurser sett ut fra et jordbrukssynspunkt. Videre ble det anbefalt at resultatene av slike studier utveksles mellom landene, og at hvert land omhyggelig overveier de administrative tiltak som blir tatt i andre land når det gjelder løsningen av vannproblemene. Spesielt ble de administrative tiltak som for tiden er under utbygging i England og Wales (vassdragsstyrer eller «River Boards») fremhevet som særlig interessante i denne forbindelse.

Videre ble det fremholdt at mange viktige vannreguleringsspørsmål i Europa er felles for flere land, og at internasjonale organer som skulle ta seg av slike spørsmål i alminnelighet mangler. Hvor det er tilfelle, bør myndighetene søke å rette på forholdene, og da bør også landbruket bli tilstrekkelig representert. Dette gjelder også ved internasjonale forhandlinger om slike spørsmål. FAO bør være forberedt på å kunne være behjelpelig i slike saker hvis det ønskes.

Endelig ville konferansen under dette punkt uttale ønskeligheten av spesielle studier vedrørende vannreservene i de europeiske land. Slike studier ville bl. a. klarlegge hvilke kvanta vann som er tilgjengelig for forskjellige formål, og likeså gi opplysninger om vekslinger i reservene som følge av klimatiske og sesongmessige faktorer og variasjoner.

E. *Investeringspolitikken og subsidieringens innflytelse for bevaringen og rasjonell bruk av jord- og vannressursene.*

Konferansen påpekte at myndighetene vil kunne øve en gunstig innflytelse på såvel bruken som bevaringen av et lands jord- og vannressurser gjennom den investerings- og subsidiepolitikk som føres. Støttetiltak kommer først og fremst på tale når det gjelder større ingeniørarbeider i jordbrukets interesse. Også andre former for støtte kan være berettiget, særlig når det gjelder arbeider som er av almen interesse, og som er for kostbare til å bæres av de private interessenter. FAO's representanter opplyste at en allerede har satt i gang undersøkelser over investeringspolitikken i jordbruket. Konferansen anbefalte i denne forbindelse at de institusjoner som arbeider med liknende spørsmål i de forskjellige land, burde studere den teori som bør danne grunnlaget for fastsettelsen av subsidienivået når det gjelder utnyttelsen og bevaringen av et lands jord- og vannressurser.

F. *Behov for opplysnings- og propagandavirkosomhet.*

Et viktig punkt på dagsordenen var hvordan en på beste måte skulle få gjort almenheten oppmerksom på først og fremst jordas verdi som produksjonsfaktor, og dessuten på de mangeartede problemer som melder seg i forbindelse med en rasjonell utnyttelse og bevaring av de forskjellige lands naturherligheter. Konferansen anbefalte at en innføring i de vitenskapelige, økonomiske og sosiale prinsipper for en sunn, koordinert utnyttelse av alle naturressurser burde tas med i de enkelte lands alminnelige undervisningsprogram. Man gikk så langt som til å anbefale at det foruten undervisning i faget ved landbruks høgskoler og visse universitetsfakulteter (f. eks. geografiske institutter), lærerskoler og landbruks skoler, også burde opprettes studiesirkler med dette spesielle formål. Videre gikk en inn for å få faget med i de alminnelige skolepensaa. For landsbefolkningen ble det også anbefalt spesielle kurser for hurtigst mulig å få jordbruksbefolkningen med i jordvern arbeidet.

Under selve opplysningskampanjen bør en i størst mulig utstrekning gjøre bruk av presse, radio og film, uttalte konferansen til slutt under dette punkt.

G. *Problemer vedkommende jordutnyttelsen i Middelhavsområdene.*

I alle Middelhavslandene i Europa og likeså i Nord-Afrika og det nære Østen, er mangel på gode beiter såvel i lavlandet som i høyfjellsstrøk et meget stort problem, da det fører med seg en altfor sterk avbeiting av de tilgjengelige beitearealer. Det avhenger faktisk av en heldig løsning av beitespørsmålet om det skal lykkes å gjennomføre et effektivt program for jordvern og jordforbedring i disse strøk.

Ukontrollert beiting i høytliggende skogområder er her ikke bare en fare for skogen, men p. gr. a. den omfattende jorderosjon som er følgen, vil flomvann føre sand og grus med til de lavereliggende distrikter og ødelegge dyrka jord, tilslamme kanaler og grøfter, fylle opp vannreservoarer osv.

I de fleste av de nevnte land har løsningen av de problemer som står i forbindelse med for sterk beiting vært overlatt til skogvesenet. I grunnen er dette generelle problemer som vedkommer både jordbruks-, skogbruks- og vassdragsinteresser, og dermed hele landsbefolkningens velfred og levestandard. Konferansen anbefalte derfor at alle regjeringer som berøres av slike problemer, søker å koordinere de forskjellige interesser for derved å få en gunstigst mulig løsning av problemene. Videre gikk man sterkt inn for at forskningen vedrørende regulering og forbedring av beitene burde vies større oppmerksomhet, eventuelt ved hjelp av FAO som formidlende organ.

H. *Internasjonal utveksling av opplysninger og koordinering av forskningsvirksomhet.*

Konferansen fremhevet sterkt det store behov som det er for mer effektive bestemmelser vedkommende internasjonal utveksling av kunnskaper når det gjelder alle sider ved utnyttelse og vern av jord- og vannressurser. Videre ble det fremholdt behovet for internasjonal utveksling av opplysninger om de forskjellige lands lovgivning på disse felter. Et annet punkt som ble tillagt stor betydning var internasjonal koordinering av forskning vedrørende spesielle forhold som f. eks. regulering og forbedring av beitene i Middelhavsområdene. En ønsket spesielt å henlede FAO's og andre internasjonale organisasjoners oppmerksomhet på disse behov, og anbefalte at alle land gjør hva de kan for å øke det internasjonale samarbeid på de nevnte felter. De delegerte på konferansen i Amsterdam og alle som hadde deltatt i møtet i Firenze i 1948, var enige om at slike møter utgjør verdifulle ledd i den internasjonale utveksling av opplysninger og innvunne erfaringer. Andre hjelpemidler i dette arbeid er utsendelse av spesialister og studenter fra et land til et annet og utveksling av publikasjoner og opplysninger mellom spesialister i de forskjellige land.

Ved publisering av forsøksresultater bør ikke bare de positive, men også de negative resultater offentliggjøres, da de sistnevnte ofte kan være til like stor veiledning som de forsøk der har falt heldig ut, fremholdt konferansen.

I. *Opprettelse av et permanent arbeidsutvalg for utnyttelse og bevaring av jord- og vannressurser.*

Konferansen var av den bestemte mening at det burde etableres et permanent, internasjonalt arbeidsutvalg for Europa, omfattende også Cypren og områder av fransk Nord-Af-

rika, for å sikre kontinuitet i det påbegynte arbeid med jordvern og rajsonell bruk av jorda. Et slikt arbeidsutvalg bør ifølge konferansens mening ikke være en underkomite av FAO's europeiske komite for jordbruksteknologi, slik som foreslått på et møte i Rom i september 1949 av Den europeiske komite for landbrukets teknologi, da sistnevnte komite arbeider på et mer begrenset felt av jordbruksteknologien. Man anbefalte derfor at et særskilt, uavhengig, permanent arbeidsutvalg opprettes. Dette utvalg bør konstitueres i to underavdelinger delt etter regionale hensyn — en gruppe for de nordlige områder og en for de sørlige —, men slik at enkelte land blir representert i begge grupper. Arbeidsutvalget bør som regel samles minst en gang annet hvert år, eller oftere hvis det er nødvendig. Tilfeller kan selvsagt inntreffe da det kan være ønskelig å sammenkalle ekstraordinære møter i arbeidsutvalget for å behandle bestemte spørsmål i forbindelse med utnyttelsen og bevaringen av jord- og vannressursene i enkelte land.

IV. Verdenskart vedkommende jorderosjon.

De delegerte tok til etterretning det faktum at FAO har satt i gang utarbeidelsen av et verdensomfattende kart over jorderosjonen. En ønsket i den anledning å uttale at en var oppmerksom på den verdi et slikt kart vil ha når det gjelder å gjøre offentligheten kjent med erosjonsproblemet, både dets art og omfang. Konferansen uttalte videre at den var forvisset om at de europeiske land med glede ville stille de nødvendige data som kreves for et slikt kart til FAO's disposisjon.*)

V. Avsluttende bemerkninger.

Til slutt uttalte konferansen at det vil være meget viktig at de deltakende lands regjeringer tar skritt for å bringe til utførelse de ting konferansen anbefaler som viktige ledd i jordvernarbeidet, og som er kort omtalt foran. Den foreslo derfor at FAO's generaldirektør skulle henlede regjeringenes oppmerksomhet på konklusjonene fra konferansen, og samtidig at han anmoder regjeringene om å sende rapporter til FAO om hvilke skritt som de i tilfelle akter å ta i sakens anledning.

I de tilfeller enkelte land måtte finne det vanskelig å realisere en eller flere av de ting som ble anbefalt, bør også dette bringes til FAO's kunnskap. Samtidig bør spesifiseres de vanskeligheter som måtte reise seg for gjennomførelsen av tiltakene, og anføres hvilken måte FAO eventuelt kan være hjelpelig på.

Det ble til slutt vedtatt at en rapport om de tiltak som FAO måtte

*) Som det vil gå fram av det som er referert om denne sak under avsnitt II, tok forfatteren en reservasjon under dette punkt.

sette i gang som et resultat av møtet i Amsterdam, burde være et av de grunnleggende dokumenter for neste møte i arbeidsutvalget.

Det program som ble gjennomgått i løpet av de tre dagene som konferansen varte, var som en vil forstå ganske omfattende. Flere av de delegerte hadde for øvrig fått oppnevnelsen så sent at det hadde vært liten tid til å forberede de rapportene som de skulle avgi. Dette forsinket muligens arbeidet en del, men ikke meget. En grundig forberedelse av de enkelte delegasjoners rapporter og innlegg er for øvrig meget viktig for at arbeidet under selve konferansen kan gå hurtig unna. Dessuten er det en betryggelse for at de saker som er oppført på dagsordenen får en allsidig og uttømmende behandling.

En ting som viser seg å være meget viktig under slike konferanser er at arbeidskomiteen forbereder hvert enkelt møte grundig, og bl. a. formulerer forslag til konklusjoner og resolusjoner før møtene settes. Dermed er grov arbeidet gjort unna, en unngår ofte en del språklige misforståelser, og atskillig tid kan spares. Møtets dirigent, professor Edelman, må allikevel tilskrives den største æren for at det lyktes å gjennomføre programmet på den korte tid som stod til disposisjon. Han er nemlig en suveren møteleder, som på en konsis, klar og sympatisk måte forstår å få alle til å yte sitt beste. På det avsluttende møte ble dette tydelig presisert av den franske hoveddelegerte, direktør Oudin, i en takketale til dirigenten, som kvitterte med en takk til arbeidskomiteen, sekretærene og den utmerkede franske tolken, monsieur L. Imbert, vel kjent i F.N.-kretser.

Vanligvis blir det ved slike konferanser arrangert ekskursjoner til ytterligere belysning av de spørsmål som behandles. I dette tilfelle skulle Det internasjonale jordbunnsselskap (The International Society of Soil Science) holde sin fjerde kongress i Amsterdam med etterfølgende ekskursjoner umiddelbart etter jordvern-møtets avslutning. Da de fleste av jordvernkonferansens delegerte også deltok i jordbunnskonferansen, var det ikke arrangert noen ekskursjoner i dette tilfelle.

De av deltakerne som deltok i jordbunnskongressens ekskursjoner i Holland, fikk et sterkt inntrykk av med hvilken omhu hollenderne behandler sin jord. Men de fikk også et levende inntrykk av hva det koster av arbeid og kapital å innvinne ny jord for kultur i et — i forhold til folkemengden — så jordfattig land som Holland. Dette er imidlertid et spørsmål som ikke skal drøftes i denne artikkelen.

Oslo i desember 1950.
